

مطالعه رویکرد خرد جمعی با تأکید بر کاربرد روش مشورت در پژوهش

جواد شیرکرمی^۱، مهدی میرزایی^۲، اسفندیار کرمی^۳، فردین روشنی^۴

^۱ دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اراک

^۲ کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی، آموزش و پرورش

^۳ کارشناسی مهندسی صنایع، مؤسسات کارآموزی آزاد فنی و حرفه ای

^۴ کارشناسی آموزش ابتدایی، آموزش و پرورش

چکیده

امروزه، از مهم ترین عوامل اجتماعی، پدیدار شدن مسأله آگاهی های جمعی است. مسأله تبادل نظر و مشورت، عنصر اساسی در همه تصمیم گیری ها در سطوح فردی، جمعی و سازمانی است. انسان متمدن نیاز به زندگی اجتماعی دارد، نیاز دارد که در مورد اجتماع آگاهی کسب کند. فردی که تنها به نظر و طرز فکر خود اعتماد و اتکا می کند، در معرض بروز لغزش و اشتباه قرار دارد؛ اما هم فکری با دیگران، بسیاری از زوایای مسائل مختلف را برای انسان آشکار می سازد. معنای خرد جمعی با واژه های «مشاوره» و «مشورت» که هدف آنها ارائه و دریافت رأی و نظر صحیح است، بسیار نزدیک است. هنگامی که مسائل در شورا مطرح شود و تجارب و دیدگاه های مختلف تجمیع شود، لغزش و اشتباه کاهش می یابد. بیان و تبادل افکار و مباحثه در مورد تجارب و دیدگاه های جمعی، به اشتراک تجارب فردی در بین شرکت کنندگان می انجامد. می توان به صورت مشورت گروهی (حضوری و یا مجازی) به مطالعه و بررسی مسائل و راه کارهای پیشنهادی در حوزه های مختلف پرداخت. در حوزه آموزش و پرورش، خلاصه نظرات تعدادی از افرادی که به طور مستقیم و غیر مستقیم با این حوزه در ارتباط هستند (شاغل و غیرشاغل) شامل عواملی است نظیر؛ ضعف در ارتباطات سازمانی و عدم هماهنگی در اقدامات مدیریتی، برنامه های نامناسبی و کمبود فضا و امکانات (درونی). وضعیت نامطلوب معیشتی و رفاهی، سواد ارتباطی و تحصیلی پایین والدین و کمبود انگیزه دانش آموزان و والدین (بیرونی). برنامه ریزی آینده محور و تدوین تجربیات متخصصان و بازنشستگان (راهکار).

واژه های کلیدی

خرد جمعی، مشورت، متون دینی، مبانی نظری، آموزش و پرورش.

مقدمه

تجربه ثابت کرده است که مشورت با دیگران و قبول نظرات آنان خصوصاً اگر مخالف باشند، نه تنها کار سختی (برای بیشتر افراد) است، بلکه در تقابل با آن آن قدر دلیل و بهانه تراشیده می شود تا نادرستی دیدگاه مخالف ثابت شود. در ادبیات سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و حتی ورزشی واژه ای به نام «خرد جمعی»^۱ به کرات استفاده می شود، اما شاید خیلی از افراد مفهوم دقیق این عبارت را ندانند [۲۷]. پیچیدگی های دنیای جدید و لزوم به روزرسانی و آمادگی در مواجهه با فرصت ها و تهدیدات مرتبط با آن و از طرفی، ضرورت بهبود مستمر کیفیت ها در ابعاد مختلف زندگی و شغلی، جهان جدید را به صورت شبکه ای پیچیده از ارتباطات واقعی و مجازی درآورده است. تسهیل ارتباطات به واسطه فناوری های جدید، انتقال و ترویج مباحث فرهنگ، اقتصاد، آموزش و ... را در کانون مباحث و گفتگوهای بین شمار زیادی از افراد با تخصص های متفاوت و در سنین مختلف قرار داده است. بنابراین از مهم ترین شاخصه های اجتماعی، پدیدار شدن خرد و آگاهی های جمعی است.

مسأله تبادل نظر و مشورت، عنصر اساسی در همه تصمیم گیری ها و تصمیم سازی ها در سطوح فرد، خانواده، اجتماع و حکومت است. پیامبر اکرم (ص) در فرازی در رابطه با مشورت فرموده است که «هرکس مشورت نکند، پشیمان می شود». علی رغم معصوم بودن پیامبر (ص) و دیگر پیشوایان دینی و تکامل علمی و عقلی ایشان، اما از طرف خداوند مأمور شدند تا مشورت کنند. این سیره معصومین (ع) از آن جهت بوده که اولاً اهمیت این اصل را به اصحاب خود یادآور شوند و ثانیاً به با اینکار به پیروان و اصحاب خود، شخصیت می

^۱- Collective wisdom